

Les dues més atractives

M'embadalia que em fessin conèixer un món que mai no s'acabava, de tan inabastable

Foto: Matthew

Eren les dues assignatures més atractives de l'Institut. A final dels anys vuitanta del segle passat, l'equip de professors de l'Institut Terres de Ponent de Mollerussa era molt jove, amb moltes ganes d'ensenyar. Vam tenir bona sort. La professora de literatura catalana i la de literatura castellana eren molt bones. Sabien contagiar-nos el plaer de la lectura, l'entusiasme de llegir. La Maria ens va descobrir el Modernisme; la Marisol, la Generació del 27. Sobretot. Totes dues ens seduïen -en el sentit de George Steiner- com fan els grans mestres.

Els xiquets dels pobles de la comarca -que no agràiem haver nascut de classe baixa i de nació oprimida- arribàvem a l'Institut amb moltes llacunes, pors i incerteses. La nostra formació, tret dels darrers anys de l'Educació General Bàsica, va ser extremament deficitària. Érem de les darreres fornades que havíem patit els estralls del franquisme. La nostra ignorància esdevenia insondable. A l'Institut ens vam fer grans. Ens van obrir finestres al món. Ens vam alliberar de moltes basardes. Ens van fer sentir persones dignes, carregades de futur.

Van ser, els darrers anys a l'Institut Terres de Ponent de Mollerussa, una etapa decisiva que ens va preparar per fer el salt a la universitat, a la majoria d'edat. Ens van sedimentar uns coneixements i sobretot una passió pel saber que ens serviria per sempre. Ens van inocular, si amb això no n'hi havia prou, el coratge de plantejar-nos fites per superar-nos, per treure de dins el millor de nosaltres mateixos.

Bona part dels professors que vaig tenir al Curs d'Orientació Universitària eren esplèndids: el Culleré (filosofia), la Saltivari (història contemporània), l'Herrero (llatí), la Bonastre (llengua catalana), la Palau (llengua castellana), la Solans (anglès). Però les professores de literatura em tenien el cor robat. La Mojà era enèrgica i decidida: ens tractava com si fóssim més grans. La Catalán, que va debutar amb nosaltres, era tímida i delicada. Totes dues ens valoraven i sabien transmetre, cadascuna a la seva manera, la passió franca per la literatura. Eren molt exigents: no ens regalaven res.

Les admirava quan entraven a classe, desplegaven els llibres i els apunts sobre la taula, ens miraven als ulls i començaven a explicar-nos períodes, corrents, escriptors, obres literàries. Pensava que algun dia voldria ser com elles. M'embadalia que em fessin conèixer un món que mai no s'acabava, de tan inabastable. Encara que ja tenia el cuquet de la lectura, la seva manera de comentar-nos els llibres i d'obrir-nos horitzons nous em va acabar de decidir a dedicar-me a la filologia.

Als estius, en les estones lliures de feina, perquè a casa a ma germà i a mi ens tocava treballar, em passava llegint els escriptors que ens recomanaven a classe. És així com, per exemple, vaig devorar per primer cop -traient hores a la son- Antonio Machado, Ramón María del Valle-Inclán, Mercè Rodoreda, Llorenç Villalonga, Manuel de Pedrolo o Joan Fuster. La professora de literatura catalana, la Maria, sempre ens deia que no podíem abandonar aquest món sense llegir *La plaça del Diamant*, *Bearn o la sala de les nines*, *Acte de violència...* Cada vegada la llista de lectures necessàries era més llarga i prodigiosa. Per sort, com apunta Umberto Eco a *N'espérez pas vous débarrasser des livres* (2009), no es tracta de llegir tots els llibres, sinó sobretot els més representatius d'una determinada cultura.

Durant el Curs d'Orientació Universitària, tan important per al futur acadèmic, vam llegir alguns dels grans escriptors que mai no m'han deixat d'acompanyar. Eren -i no ho sabíem prou- els nostres autèntics clàssics: Narcís Oller (*Pilar Prim*), Joan Puig i Ferrer (*Aigües encantades*), Joan Salvat Papasseit (*Poema de la rosa als llavis*), Josep Carner (*El cor quiet*), Llorenç Villalonga (*Mort de dama*), Salvador Espriu (*El caminant i el mur*) i Mercè Rodoreda (*Mirall trencat*). ?Bona literatura - com deia Joan Oliver-, obra artística, de la que salva el temps i l'espai i ennobleix el nom i la memòria d'una terra?.

Llegir per viure i viceversa. Des de l'etapa de l'institut, sempre m'ha agradat de portar un llibre a les mans, a la cartera o a la motxilla. És una manera de sentir-me ben acompanyat, de ser inexpugnable. En qualsevol estona perduda, aprofito per llegir: al bar, al metro, al tren, a l'avió, on sigui. La Maria sempre ens deia que amb la literatura mai no estariem sols i que mai no ens l'acabaríem. És així. La literatura, a més, t'estira cap a la història, la filosofia, la sociologia, l'antropologia...

Sense aquesta base literària, humanística, que les professores de literatura ens van saber inculcar a l'institut, no hauríem estat el que som. En una etapa tan vulnerable com la primera joventut, la literatura de tots els temps i de tots els llocs, però sobretot la d'aquí, ens ha servit per comprendre millor la vida i per saber-la viure. La literatura dóna sentit a la vida i al món. No és un sentit absolut: és un sentit ple de colors, de músiques, de gustos, de sentits.

Com és sabut per experiència, la vida sempre et posa molts reptes i moltes proves. En els pitjors moments, en els dies més tristos, la literatura sempre et fa costat, et permet recuperar l'ànim, t'ajuda a continuar endavant, et salva. Ens salva. Davant de la desolació i la vacuïtat del nostre món, la literatura ens allibera. La Maria i la Marisol, les dues professores més seductores de l'institut, ho sabien i ens ho van ensenyar. Simplement, de tot cor, moltes gràcies.

* *Amb la intenció de contribuir a recuperar la literatura als centres d'ensenyament secundari i de*

revalorar la figura del professor que ensenya a llegir, escriure i pensar a través dels llibres d'ara i d'abans, el Col·lectiu Pere Quart ha començat una recollida de textos de diversos escriptors. Punt de partida: evocar-hi la persona, el moment o les circumstàncies que els van fer estimar l'escriptura, la creació i el món de la cultura.

Davant del constant menyspreu pel treball literari en l'organització de l'ensenyament tecnicista i destructor de l'esperit crític que ara es fomenta i publicita, considerem que urgeix reivindicar la reflexió que aporten les obres dels autors i dels savis que ens han precedit. Perquè l'ensenyament ha de formar ciutadans que vulguin canviar el món, no pas adaptar-s'hi ni rendir-s'hi. I perquè, si s'ha de construir un nou país, el volem més culte, lliure, ric, desvetllat i feliç.